

Ministrstvo za šolstvo, univerzo in raziskovanje

DRŽAVNI IZPIT

Šolsko leto 2010 – 2011

DRŽAVNA NALOGA

Preizkus iz slovenščine

Nižja srednja šola

Tretji razred

2. snopič

Razred:

Dijak/inja:

NAVODILA

Naloga je razdeljena v dva dela.

V prvem delu boš moral/a prebrati nekaj besedil in odgovoriti na odgovarjajoča vprašanja.

V večini primerov so navedeni tudi štirje možni odgovori: med temi izberi tistega, ki se ti zdi pravilen (samo enega); izbrano rešitev označi s križcem v prostem kvadratu na levi kot v spodnjem primeru:

1. primer

Katero je glavno mesto Italije?

☐	A.	Benetke
☐	B.	Neapelj
☒	C.	Rim
☐	D.	Firence

V nekaterih primerih pa moraš odgovoriti tako, da prekrižaš prost kvadratek v vsaki vrstici v tabeli ali pa da sam/a napišeš odgovor, kot je razvidno iz obeh spodnjih primerov:

2. primer

Na podlagi prebranega besedila označi lastnosti glavnega junaka. V vsaki vrstici prekrižaj kvadratek.

		DA	NE
a.	Je pogumen	☒	☐
b.	Je sramežljiv	☐	☒
c.	Rad se uči	☐	☒
d.	Rad se igra	☒	☐
e.	Ne pozna laži	☒	☐

3. primer

Kako se imenuje glavni junak v prebranem besedilu?

Odgovor:*Enrico*.....

Če se ti zdi, da si zgrešil/a odgovor, lahko še vedno popraviš; napiši **NE** zraven zgrešenega odgovora in prekrižaj kvadrateg ob odgovoru, ki se ti zdi pravilen. Poglej ta primer:

4. primer

Na kateri celini leži Italija?

- NE**
☐	A.	Na ameriški celini
☒	B.	Na azijski celini
☐	C.	Na afriški celini
☒	D.	Na evropski celini

V drugem delu naloge boš moral/a odgovoriti na nekatera vprašanja iz slovnice. Tudi v tem primeru so nekateri možni odgovori že napisani, druge pa boš moral/a napisati sam/a.

Vedno pozorno preberi vprašanja in navodila, kako je treba odgovoriti.

Za celotno nalogo imaš na razpolago eno uro in petnajst minut (skupno 75 minut).

NE OBRAČAJ STRANI, DOKLER NIMAŠ DOVOLJENJA

DESETICA

Dvanajst ali trinajst let mi je bilo; hodil sem v tretji razred realke. Nekega jesenskega jutra sem se rano vzdramil; danilo se je komaj, v izbi je bil somrak. ...

... Štiri postelje so stale ob stenah ...

5 Zeblo me je, ko sem se oblačil; in lačen sem bil; zajtrka nisem imel, drugi trije so ga imeli; iz kuhinje je prijetno dišalo po kavi. Doma sem pravil, da mi dajejo jutranjo kavo tam nekje na Šentpeterski cesti, pa ni bilo res; grenko in čudno se mi je storilo, ko sem ugledal na mizi velike, polne skodelice, iz katerih se je sladko in toplo kadilo; poleg vsake skodelice je bil kos belega kruha, skorja rumena, lepo zapečena, da bi zahrustala med zobmi.

10 »Kaj bi zdaj in kam bi?« sem pomislil. Doma nisem mogel ostati in bi tudi ne bil maral; rajši v mrtvašnico opolnoči. ...

... S knjigami pod pazduho sem stopil na ulico. ...

15 Nisem šel naravnost proti šoli, prezgodaj je še bilo. Hodil sem po ulicah, gledal pa nisem nikamor, ničesar nisem iskal. Časih je zadišalo iz odprte pekarnice po gorkih svežih žemljah, po tistih zlato rumenih; zahrustaš enkrat, pa je ni. Dežilo je tiho; iz cevi ob oglih je curljalo, luže so rasle, prepregale so ceste od tlaka do tlaka; kakor sem stopil, je zažmečilo in voda mi je brizgala v čevljih že iznad prstov.

20 Šolsko poslopje je bilo zelo visoko in zelo gosposko; bil sem pred njim kakor berač pred gradom. Okna so gledala mrko in strogo, kakor učitelji. Ko sem stopil v vežo, sem povetil glavo in hudo mi je bilo. Tako bi človek stopil v sovražnikov hram, roke zvezane na hrbtu, ves ubog in ponižan. Noge so mi bile težke, šel sem počasi po stopnicah, upognjen, kakor hodijo starci.

V šolski sobi je bilo zelo toplo; ali dišalo je tuje, neprijetno ...

25 Nič nisem vedel, kateri učitelj je bil in kaj je govoril; ves čas je bila ena sama misel v meni: »Bodi konec, saj ni nič; nehaj!« - Poleg mene je sedel moj debeli tovariš, sin ljubljanskega krčmarja, in je neprestano jedel. Skrival se je za široki hrbet svojega prednika in je jedel. Okrogel, zalit obraz je imel in hudobne, skope oči; tolste roke so bile zmerom mastne, ker je jedel, jedel. Meni je bilo v prsih suho in prazno, jezik mi je bil trd.

30 Ob desetih, ob uri počitka, so vstali vsi, da bi si šli kupit klobasic k vratarju ali prebegat se po dvorišču. Jaz nisem vedel kam. Grabilo me je za srce, da sem sam, čisto sam. Najrajši bi bil zaklical, kakor sem bil otrok: »Bog, daj mi umreti!«

Prišel je tovariš in je rekel: »Ti, zate je pismo!«

35 Res je bilo na deski napisano moje ime. Šel sem, starec, s težkimi, trudnimi koraki k vratarju.

Ko sem pismo dobil, so se mi roke tresle in skril sem se k oknu, da bi ne videlo tega svetega pisma nobeno nevredno oko. Črke velike, ljube, neokretne so

40 razodevale materino roko. Odpiral sem počasi, in čisto čudno, veselo in težko mi je bilo pri srcu. Tam so bile spet tiste velike, težke, neokretne črke: »Ljubi sin!« Zakaj mati se je bila šele od nas otrok naučila pisati: zato da bi je ne bilo sram. Ko sem razgrnil pismo, je zaklenketalo na tleh; sklonil sem se in sem pobral; desetica je bila.

45 Tista tenka, ogoljena, srebrna desetica, ki jih že zdavnaj ni več. Ko sem jo vzel v roko, me je obšlo kakor milost božja. Vse je vztrepetalo, vzplapolalo v meni, vzdignilo me kvišku, kakor v plamenu ljubezni. Videl sem tisto ljubo, velo, trepetajočo roko, ki je držala med prsti poslednjo desetico ter jo naposled spustila v pismo. Zakaj desetica je bila poslednja, to sem vedel, kakor da je bilo na nji sami napisano.

50 Skril sem se čisto v kot, da bi me nihče ne videl. Iz srca, iz prsi, iz vsega telesa mi je planil jok, stresal me kakor v vročici. Ali ko sem se vračal po stopnicah v šolsko izbo, je bilo v meni svetlo, svetlo. Iz daljave je videla mati mojo boleost in se je smehljaje ozrla name, kakor se ozre samo ljubo sonce. In glej, čudo nebeško – res so se bili razmaknili oblaki in veselo sonce je zasijalo skozi okno. – ...

(Povzeto in prirejeno po: Ivan Cankar, *Moje življenje*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1965)

A 1. Dogajanje v besedilu sega v čas, ko je pisatelj obiskoval

- ☐ A srednjo šolo v domačem kraju.
 - ☐ B srednjo šolo v tujem kraju.
 - ☐ C osnovno šolo v domačem kraju.
 - ☐ D poklicni tečaj v domačem kraju.
-

A 2. Kaj pomeni izraz *rano*? (2. vrstica)

- ☐ A Nenadoma.
 - ☐ B Zgodaj.
 - ☐ C S težavo.
 - ☐ D Počasi.
-

A3. Izpiši iz 5. povedi besedi, ki izražata pisateljevo tesnobo. (Vrstice 6-9)

.....

A4. Na kaj se nanaša zaimsek *je* v delu povedi »... zahrustaš enkrat, pa je ni.«? (Vrstica 15)

.....

A5. Izberi tri besede, ki označujejo, kako je pisatelju dišala kava. (Vrstice 5-8)

1.
 2.
 3.
-

A6. Z doma je odšel, ne da bi zajtrkoval, ker

- ☐ A ni hotel sedeti z ostalimi pri mizi.
- ☐ B je zajtrkoval na Šentpetrski cesti.
- ☐ C ni imel denarja, da bi plačeval za zajtrk.
- ☐ D si je šel kupit sveže žemlje v pekarno.

A7. Zunaj je vztrajno deževalo. Zakaj se pisatelj ni mogel izogibati lužam? (Vrstica 16)

.....

A8. S katerimi besedami označuje pisatelj šolsko poslopje, šolska okna in šolsko sobo? V razpredelnico vpiši pridevnike (Vrstice 18-22)

Šolsko poslopje	Šolska okna	Šolska soba
a.	a.	a.
b.	b.	b.
		c.

A9. S katerim izrazom bi lahko zamenjali prislov *časih* v povedi »Časih je zadišalo iz odprte pekarnice ...«? (Vrstica 14)

- ☐ A Pogosto.
- ☐ B Vedno.
- ☐ C Večkrat.
- ☐ D Kdaj pa kdaj.

A10. Pisatelj se je v šoli počutil kot v okolju, kateremu ni pripadal. Navedi dve izmed besednih zvez, ki izražajo njegovo počutje. (Vrstice 18-22)

1.

2.

A11. Z besedami »Nič nisem vedel, katei učitelj je bil in kaj je govoril ...«nam želi pisatelj povedati, da (Vrstica 24)

- ☐ A učitelja ni poznal.
- ☐ B ga pouk ni zanimal.
- ☐ C ga je mučila lakota.
- ☐ D učitelja ni prenašal.

A12. Da bi izrazil nenasitnost svojega sošolca, poudari pisatelj na njem

- ☐ A tuje in neprijetne oči.
 - ☐ B tolste in mastne roke.
 - ☐ C širok in močan hrbet.
 - ☐ D trd in suh jezik.
-

A13. Med sošolci se je pisatelj počutil osamljenega, ker

- ☐ A so se med odmorom prebegali po dvorišču.
 - ☐ B so bili debeli.
 - ☐ C so bili hudobni.
 - ☐ D so imeli hrano.
-

A14. Pisatelju je bila desetica, ki jo je prejel v nepričakovanem materinem pismu, sveta, ker

- ☐ A si je lahko z njo kupil veliko hrane.
 - ☐ B se je lahko z njo ponašal pred sošolci.
 - ☐ C je izžarevala materino ljubezen.
 - ☐ D jo je obšla božja milost.
-

A15. Pisatelj je vedel, da je ta desetica poslednja, saj

- ☐ A mati ni imela drugih.
 - ☐ B jih ni več potreboval.
 - ☐ C je sledila prvi, ki jo je prejel pred dolgim časom.
 - ☐ D je bilo na njej tako napisano.
-

A16. Materina pisava je bila neokretna, ker

- ☐ A se je mati naučila pisati od otrok.
- ☐ B je bila mati zelo nerodna.
- ☐ C se mati ni nikoli naučila pisati.
- ☐ D je bila mati zelo površna.

A17. Pa vendar so njene besede in desetica prežele pisatelja

- ☐ A s skrbjo in otožnostjo.
 - ☐ B z veseljem in ljubeznijo.
 - ☐ C s skrbjo in ljubeznijo.
 - ☐ D z odločnostjo in pogumom.
-

A18. Kaj je namreč osvetilo pisateljevo dušo?

- ☐ A Blesk desetice.
 - ☐ B Nebeško čudo.
 - ☐ C Sijoče sonce.
 - ☐ D Materina ljubezen.
-

A19. Ko eden njegovih kratkih spisov, spada Desetica med najbolj znane Cankarjeve

- ☐ A črtice.
- ☐ B romane.
- ☐ C novele.
- ☐ D povesti

Moja tržaška leta

Moja gimnazijska leta so spadala v dobo, ko je narodni prebudni razmah Slovencev dosegel višek. Mejniki je bila ponosna zgradba Narodnega doma v središču mesta, ki ga je leta 1904 z lastnimi sredstvi postavila Tržaška posojilnica in hranilnica. V njem je imela hranilnica svoje poslovne prostore, v njem so imele
5 sedež tudi Slavljanska čitalnica, s svojo bogato knjižnico, Planinsko društvo, Glasbena matica, Delavsko podporno društvo in razne druge organizacije. V njem je dobil Tržaški Sokol prepotrebno telovadnico, v njem se je nastanila tudi tiskarna, ki je tiskala dnevnik Edinost.

10 V Narodnem domu je bil prvi slovenski hotel v Trstu, hotel Balkan z restavracijo in kavarno, po katerem je dobil dom tudi ime.

Z Narodnim domom so dobili tržaški Slovenci veliko dvorano z balkonom, kjer je imelo stalno slovensko gledališče svoje predstave, kjer so prirejali koncerte domačih in povabljenih umetnikov ter zborov, kjer so se zbirali Slovenci na političnih shodih in drugih zborovanjih, kjer so imeli tudi razne druge manifestacije
15 in ples.

Pred Narodnim domom je bil večji trg, ki je danes zazidan, kjer so lahko bila zborovanja na prostem in od koder so hodile slovenske povelke po mestu. Tako je v Trstu tudi ulica postala slovenska ...

Narodni dom je postal središče vsega kulturnega dela tržaških Slovencev.
20 Mesto, predmestja in okolica, vse je bilo prepreženo z nešteti društvi: pevskimi, glasbenimi, splošno prosvetnimi. Sokol je imel v vseh večjih središčih svoje telovadnice in s kolesarstvom so bili ustvarjeni že prvi začetki športa med tržaškimi Slovenci.

Z narodnim in kulturnim prebujanjem tržaških Slovencev je bila najtesneje
25 povezana tudi njihova gospodarska in družbena osamosvojitev. Mejniki na tem področju so bili osrednji denarni zavodi: Tržaška posojilnica in hranilnica, ki je bila predvsem namenjena slovenskim malim posestnikom iz predmestja in okolice in ki je zgradila Narodni dom v mestu, Trgovsko-obrtna zadruga, ki je skrbela za obrtnike in male trgovce, ter prav v zadnjih letih ustanovljena Jadranska banka, ki
30 je pospeševala višje gospodarsko življenje tržaških Slovencev.

V predmestju in okolici je bila cela vrsta malih posojilnic in hranilnic. Bile so konzumne zadruge, ki so upravljale številne gostilne, kjer se je razpečavalo vino zadružnih članov in kjer so se zbirali Slovenci. Z gostilnami so bile navadno združene dvorane, kjer so bile različne društvene prireditve: predstave, koncerti,
35 plesi in drugo, tako da je bil okoli mesta cel venec majhnih narodnih domov...

Občina je vzdrževala v predmestjih in okolici enajst slovenskih ljudskih šol, ki jih je v letu, ko sem maturiral, obiskovalo okoli pet tisoč otrok. To število je v zadnjem šolskem letu pred prvo svetovno vojno naraslo že na šest tisoč. Toda

40 občina se nikakor ni mogla odločiti, da bi za toliko slovenskih otrok odprla kako
meščansko ali strokovno šolo. Z vsemi silami se je celo branila, da bi odprla
slovenske ljudske šole v mestu. Zaradi tega so si morali Slovenci sami pomagati.
Tako so nastale Ciril-Methodove šole v delavskem okraju pri Sv. Jakobu in v samem
središču mesta, v Drevoredu. Po izbruhu vojne se je ustanovila še šola pri Sv. Vidu
45 predvsem za otroke slovenskih železničarjev. Kako potrebne so bile te šole, nam
jasno pove dejstvo, da je bilo na teh šolah v zadnjem letu pred prvo svetovno vojno
nad 2500 otrok.

(Povzeto in prirejeno po: Lavo Čermelj, *Spomini na moja tržaška leta*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1969)

B1. V kateri namen je Čermelj opisal v knjigi življenje tržaških Slovencev v začetku 20. stoletja?

- ☐ A Želel je opisati mestno središče v bližini Oberdankovega trga.
 - ☐ B Želel je opisati Narodni dom in lepe trenutke, ki jih je tam doživel.
 - ☐ C Želel je obuditi svoja tržaška gimnazijska leta.
 - ☐ D Želel je izpričati pomembno vlogo, ki so jo Slovenci imeli v Trstu.
-

B2. Pisatelj opisuje obdobje, ko je bil slovenski narodni razmah v Trstu na svojem višku. Kaj je simboliziralo ta višek? Prepiši poved iz prvega odstavka. (Vrstice 1-4)

.....
.....

B3. Zakaj je bila ta zgradba tako pomembna za tržaške Slovence?

- ☐ A Ker je postala središče vsega njihovega kulturnega dela.
 - ☐ B Ker je društvo Sokol končno dobilo telovadnico.
 - ☐ C Ker so bili v njem hotel, restavracija in kavarna.
 - ☐ D Ker je bila postavljena prav v središču mesta.
-

B4. Kaj pomeni, da je zgradbo z lastnimi sredstvi postavila Tržaška posojilnica in hranilnica? (Vrstice 2-8)

- ☐ A Da si je denarni zavod postavil poslovne prostore v zgradbo.
- ☐ B Da je denarni zavod finančno podprl njeno izgradnjo.
- ☐ C Da so sami uradniki sodelovali pri izgradnji.
- ☐ D Da je finančni zavod priskrbel gradbeni material.

B5. Zakaj lahko trdimo, da so bili tržaški Slovenci tudi gospodarsko samostojni? (Vrstice 23-29)

- ☐ A Imeli so svoje banke in zadruge.
 - ☐ B Slovenci so se zaposlovali samo pri slovenskih podjetjih.
 - ☐ C Tudi Slovenci so bili obrtniki in trgovci..
 - ☐ D Slovenci so gospodarsko samosvoje ravnali.
-

B6. Narodni dom je bil kulturno središče tržaških Slovencev, ker (Vrstice 1-8)

- ☐ A so se v tamkajšnji kavarni zbirali izobraženci.
 - ☐ B ker so tam tiskali dnevnik Edinost.
 - ☐ C je imelo tam sedež Planinsko društvo.
 - ☐ D sta bili v njem knjižnica in Glasbena matica.
-

B7. Kaj pomeni, da »... je v Trstu tudi ulica postala slovenska ...« ? (Vrstica 22)

- ☐ A Da se je na tej ulici shajalo veliko Slovencev.
 - ☐ B Da so ulico poimenovali po slovenskem pisatelju.
 - ☐ C Da so na tej ulici tudi Italijani govorili slovensko.
 - ☐ D Da je Tržaška hranilnica in posojilnica kupila celo ulico..
-

B8. Kaj pomeni, da je trg pred Narodnim domom danes zazidan? (Vrstici 15-16)

- ☐ A Okoli trga so zgradili zid.
- ☐ B Trga ni več.
- ☐ C Z izgradnjo novih poslopij se je trg zmanjšal.
- ☐ D Na sredi trga so zgradili palačo.

B9. Na koga se nanaša zimek *ga* v delu povedi »... ki ga je leta 1904 z lastnimi sredstvi postavila Tržaška posojilnica in hranilnica.«? (Vrstica 3-4)

- ☐ A Na središče.
 - ☐ B Na mesto.
 - ☐ C Na Narodni dom..
 - ☐ D Na mejnik.
-

B10. V katerem letu je slovenske ljudske šole obiskovalo okrog šest tisoč otrok? (Vrstice 35-37)

- ☐ A 1918.
 - ☐ B 1915.
 - ☐ C 1939.
 - ☐ D 1913.
-

B11. Kje v Trstu sta bili Ciril-Metodovi šoli pred prvo svetovno vojno?

- a.
 - b.
-

B12. Zakaj so bile v mestnem središču slovenske šole le Ciril-Metodove?

- ☐ A Ljudske šole so Slovenci poimenovali po sv. Cirilu in Metodu.
- ☐ B Občina ni imela dovolj velike šole za vse slovenske otroke.
- ☐ C Slovenci so bili samostojni in so zato hoteli sami odpreti šole.
- ☐ D Občina ni hotela odpreti slovenskih šol v mestu.

B13. Kaj je bilo značilno za tedanje kulturno življenje tržaških Slovencev? V spodnji razpredelnici označi, katere izjave so prisotne v besedilu in katere ne. (Postavi po en križec v vsako vrstico.)

		Izražena izjava	Neizražena izjava
a.	V Narodnem dobu so se Slovenci zbirali na gledaliških predstavah, shodih in plesih.	☐	☐
b.	Posojilnice in hranilnice so bile samo v središču Trsta.	☐	☐
c.	Po izbruhu vojne je bila ustanovljena še šola pri Sv. Vidu.	☐	☐
d.	Tržaški Slovenci so se že ukvarjali s kolesarstvom.	☐	☐

B14. Kaj pomeni »... da je bil okoli mesta cel venec majhnih narodnih domov ...«? (Vrstice 30-34)

- ☐ A Okoli mesta so bile dvorane, ki so imele vlogo narodnih domov.
- ☐ B Mesto so povsem obkrožali narodni domovi.
- ☐ C Narodni domovi so postavljali vence okoli mesta.
- ☐ D Narodni domovi okoli mesta so imeli vence.

B15. S čim so bili uvedeni prvi začetki športa med tržaškimi Slovenci?

- ☐ A S telovadnicami.
- ☐ B S kolesarstvom.
- ☐ C S Planinskim društvom.
- ☐ D S telovadnico v Narodnem domu.

B16. Kje so Slovenci v predmestju in okolici izvajali svoje kulturne dejavnosti?

- ☐ A V narodnih dvorinah.
- ☐ B V številnih zasebnih domovih.
- ☐ C V gostilniških dvorinah.
- ☐ D Obiskovali so Narodni dom.

B17. Označi pravilno trditev. Osnova narodnega in kulturnega prebujanja tržaških Slovencev je bila: (Vrstice 16-24)

- ☐ A novoodprta Ciril-Metodova šola.
 - ☐ B Trgovsko-obrtna zadruha.
 - ☐ C Jadranska banka.
 - ☐ D gospodarska in družbena osamosvojitev.
-

B18. Besedilo smo razdelili na 4 dele. Vsak del smo posebej naslovili. Postavi naslove v pravilno zaporedje, tako da jih oštevilčiš od 1 do 4.

a.	Slovensko družbeno življenje v okolici Trsta	
b.	Gospodarske in družbene ustanove	
c.	Slovenske šole	
d.	Pomen Narodnega doma	

B19. Katera izmed sledečih trditev najboljše povzame vsebino članka?

- ☐ A Kulturne in gospodarske ustanove tržaških Slovencev so bile pred prvo svetovno vojno še le v zametkih.
- ☐ B V času, ko je bil zgrajen Narodni dom, so tržaški Slovenci dosegli višek kulturnega in gospodarskega razvoja.
- ☐ C Kulturne in gospodarske dejavnosti tržaških Slovencev so bile pred prvo svetovno vojno zelo živahne.
- ☐ D Kulturno življenje tržaških Slovencev se je od Narodnega doma razširilo v mestno okolico.

Jezikovna zmožnost

C1. “... ko je narodni prebudni razmah Slovencev dosegel višek.” Katera besedna vrsta je višek?

- ☐ A zaimek.
 - ☐ B samostalnik.
 - ☐ C prislov.
 - ☐ D pridevnik.
-

C2. V kateri povedi je prilastek?

- ☐ A Bil je lep sončen dan.
 - ☐ B Fantje so igrali nogomet.
 - ☐ C Dan se je začel slabo.
 - ☐ D Kmalu se je vrnil domov.
-

C3. Na vrstico izpiši osebek povedi.
Staršev ni bilo doma.

.....

C4. Določi vrste odvisnikov in jih razvrsti v razpredelnico.

Ker je Marko pojedel vse palačinke, ki jih je bila pripravila mama, ga je bolel trebuh, tako da je moral k zdravniku.

GLAVNI STAVEK	PRILASTKOV ODVISNIK	NAČINOVNI ODVISNIK	VZROČNI ODVISNIK
ga je bolel trebuh			

C5. Kateri je svojilni zaimek za 3. osebo moškega spola v ednini?

- ☐ A svoj.
- ☐ B njen.
- ☐ C njihov.
- ☐ D njegov.
-

C6. Pazljivo preberi geslo iz slovarja.

delovati -ujem nedov. (á u) **1.** imeti učinek na kaj: bivanje v gorah blagodejno deluje na zdravje; vlaga je škodljivo delovala na izolacijo; strup je začel takoj delovati **2.** navadno s prislovom opravljati delo na določenem področju: kulturno, politično delovati **3.** biti v delovnem stanju: motor še ne deluje; prezračevalna naprava je prenehala delovati / pošta ne deluje več ne posluje / telefon ne deluje je pokvarjen; pren. misel mu je zagrizeno delovala

Preberi povedi. Če je trditev pravilna, prekrižaj kvadratega P (pravilna trditev); če ni pravilna, prekrižaj kvadratega N (nepravilna trditev).

	<i>Delovati</i>	P	N
a.	je dovršna glagolska oblika	☐	☐
b.	ima samo en pomen	☐	☐
c.	ima <i>delujem</i> kot sedanjiško obliko za prvo osebo ednine	☐	☐
d.	izhaja iz glagola <i>delati</i>	☐	☐
e.	nima prenesenih pomenov	☐	☐

C7. Za vsakega izmed sledečih glagolov določi, ali je dovršni ali nedovršni. Na vsako vrstico napiši en križec.

	Glagol	Dovršni	Nedovršni
a.	Storiti	☐	☐
b.	Pisati	☐	☐
c.	Kupovati	☐	☐
d.	Zapeti	☐	☐
e.	Pometati	☐	☐
f.	Brati	☐	☐
g.	Najti	☐	☐
h.	Metati	☐	☐

C8. Katere vrste je odvisnik v povedi: “ A ko se vode iz zaledja prebudijo, se celotna kotanja tako napolni z vodo ...”?

- ☐ A Vzročni.
- ☐ B Krajevni.
- ☐ C Časovni.
- ☐ D Prilastkov.

C9. Preberi besedilo:

“Učenec je sedel v klop z novo matematično knjigo v rokah. Nikoli si ne bi bil mislil, da se bo moral ukvarjati s tako nerazumljivimi vsebinami. Pogledal je skozi okno in kar zbežal bi skozenj.”

Izpiši v razpredelnico vse samostalnike ter jim določi sklon in sklanjatev.

	Samostalnik	Sklon	Sklanjatev
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

C10. V razpredelnici so tri vrste priredja. S puščico poveži vsako poved z odgovarjajočim imenom priredja.

	Povedi
a.	Greš domov z mano ali greš z očkom?
b.	Marko je šel iz sobe in zaropotal z vrati.
c.	Vročino imaš, zato ostani doma.

Vrste priredja
Stopnjevalno
Vezalno
Ločno
Posledično

C11. Za vsako poved v prvem stolpcu izberi pravilno razlago o rabi vejice med dvema predlaganima. Napiši po en križec na vsako vrsto.

		1. razlaga	2. razlaga
a.	Pridi me obiskat, ko ti bo le mogoče.	☐ Vejica ni postavljena pravilno, ker gre za priredje.	☐ Vejica je postavljena pravilno, ker je po njej odvisnik.
b.	Leze kot polž.	☐ Vejica bi morala biti, ker je <i>kot</i> podredni veznik.	☐ Vejice ni, ker je poved enostavčna.
c.	Prinesi majico, hlače in čevlje.	☐ Vejica je pravilno postavljena, ker gre za naštevanje.	☐ Vejice ne bi smelo biti, ker gre za enakovredne stavčne člene.
d.	Prinesi mi prt, in sicer najdi najlepšega.	☐ Vejica je pravilno postavljena, ker gre za pojasnjevalno priredje.	☐ Vejice ne bi smelo biti, ker je pred veznikom <i>in</i> ne pišemo.

